

References:

1. Kotukha O. S., Kotsan-Olynets Yu. Ya. Tsyfrovizatsiia suchasnoi vyshchoi osvity: vyklyky ta zavdannia. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*. 2022. № 11. S. 444–446. URL: http://lsej.org.ua/11_2022/107.pdf (data zvernennia: 04.04.2024).
 2. Ramskyi A. Yu. Tsyfrova transformatsiia komunikatsiinykh stratehii zakladiv vyshchoi osvity ukrainy v period viiny. *Naukovyi visnyk mizhnarodnoi asotsiatsii naukovtsiv. Seriia: Ekonomika, upravlinnia, bezpeka, tekhnolohii*. 2023. t. 2, № 1. DOI: <https://doi.org/10.56197/2786-5827/2023-2-1-7>.
 3. Severyna L., Zdorovets O., Bieliaieva O. Tsyfrova transformatsiia osvity. *Pedahohichni nauky ta osvita*. 2023. Vyp. XLIV–XLV. C. 76–83.
 4. Sushchenko L., Andriushchenko O., Sushchenko P. Tsyfrova transformatsiia zakladiv vyshchoi osvity v umovakh didzhytalizatsii suspilstva: vyklyky i perspektyvy. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Seriia 05. Pedahohichni nauky: realii ta perspektyvy*. T. 2. Tsyfrovyi repozytarii Ukrainskoho derzhavnoho universytetu im. Mykhaila Drahomanova. DOI: <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2022.spec.2.28>.
-

ПЕТРИШИН Людмила¹²

Львівський національний імені Івана Франка
м. Львів, Україна

ORCID: [0000-0002-1871-2837](https://orcid.org/0000-0002-1871-2837)

E-mail: lydkar@ukr.net

ЖИДОВСЬКА Наталія¹³

Львівський національний університет природокористування
м. Львів, Україна

ORCID: [0000-0002-1883-5992](https://orcid.org/0000-0002-1883-5992)

E-mail: znatalka_2909@ukr.net

РОЛЬ ПРОФЕСІЙНИХ БУХГАЛТЕРІВ У ПОВОЄННОМУ ВІДНОВЛЕННІ УКРАЇНИ

Проаналізовано наслідки воєнної агресії Росії проти України. Наведено загальне оцінювання прямих і непрямих збитків об'єктів інфраструктури станом на перше півріччя 2023 року. Визначено місце бухгалтерського обліку як основи фінансового управління. Розкрито роль професійних бухгалтерів у післявоєнному відновленні України.

Ключові слова: бухгалтерський облік, професійний бухгалтер, повоєнне відновлення економіки, воєнна агресія.

The Role of Professional Accountants in the Post-War Reconstruction of Ukraine.
The consequences of Russia's military aggression against Ukraine are analyzed. The general assessment of direct and indirect damage to infrastructure facilities as of the first half of 2023 is presented. The place of accounting as the basis of financial management is established. The role of professional accountants in the post-war reconstruction of Ukraine is revealed.

Keywords: Accounting, Professional Accountant, Post-War Economic Recovery, Military Aggression.

¹² ©ПЕТРИШИН Людмила (PETRYSHYN Lyudmyla)

¹³ ©ЖИДОВСЬКА Наталія (ZHYDOVSKA Nataliia)

Вступ. Наслідки воєнної агресії Росії проти України охопили всі сфери життя та суттєво вплинули на бізнес. Перед українським суспільством постало багато нових викликів і завдань, які є прямим наслідком військового вторгнення та спровоковані низкою інших несприятливих чинників зовнішнього середовища. Війна позначилася на всіх сферах суспільного життя, порушила функціонування фінансової, енергетичної, логістичної та інших систем, призвела до знищення об'єктів критичної інфраструктури, масових руйнувань житлових будинків. Усі ці негативні події беззаперечно посилили нестабільність у суспільстві, спровокували некеровану міграцію населення, ще більше зруйнували економічну систему країни, зумовили падіння ВВП. Економічні збитки, спричинені повномасштабною війною в країні, яку розпочала Росія, оцінюються на рівні 151,2 млрд дол. Станом на вересень 2023 р. відповідно до комплексних оцінювань на відбудову інфраструктурних об'єктів (найбільше збитків задекларовано по житловому фонду, активах підприємств, енергетиці) потрібно до 411 млрд дол. Післявоєнна відбудова нашої країни потребуватиме потужної фінансово-економічної системи та фінансово освіченого населення.

Мета, методи і підходи. Мета дослідження полягає у виокремленні основних проблем в економіці нашої держави, пов'язаних із російською воєнною агресією, і визначенні ролі професійних бухгалтерів у повоєнному відновленні України.

У процесі дослідження використано загальнонаукові й специфічні методи дослідження. Теоретична база дослідження ґрунтується на наукових працях науковців з України та зарубіжних країн, які досліджували проблематику бухгалтерського обліку як науки і практики. За допомогою методів індукції та дедукції здійснено аналіз наукової літератури. За результатами опрацювання наукової літератури визначено роль професійних бухгалтерів у відновленні економіки країни після війни.

Основні результати. На другому етапі війни, з лютого 2022 р. окуповано нові території України. Сьогодні площа окупації територій становить понад 109 тис. квадратних кілометрів (18%). В Україні станом на кінець осені 2023 р. під окупацією Росії перебувають п'ять областей України: Луганська (98%), Запорізька (73%), Херсонська (72%), Донецька (57%), Харківська (2%) та повністю окупований півострів Крим. Серед міст, які найбільше постраждали під час війни, Мар'їнка, Маріуполь, Ірпінь, Харків, Чернігів, Северодонецьк, Лисичанськ, Вугледар, Суми, Рубіжне, Ізюм, Миколаїв, Бахмут, Волноваха.

Підриб Каховської ГЕС у червні 2023 р. спричинив щонайменше 2 млрд дол. прямих збитків: житловий фонд (прямі збитки – 950 млн дол.), енергетика (586 млн дол.), транспортна інфраструктура (311 млн дол.),

промисловість (105 млн дол.), сільське господарство (25 млн дол.). Крім того, орієнтовна сума збитків, завданих навколишньому середовищу, оцінюється в 1,5 млрд дол., додаткові витрати на будівництво водогонів – 41 млн дол. Загальне оцінювання прямих і непрямих збитків інфраструктури станом на червень 2023р. подано в табл.1 і 2 [1].

Таблиця 1

**Загальне оцінювання прямих збитків інфраструктури
станом на червень 2023 року**

Тип майна	Оцінка прямих втрат, 5 млрд	Доля прямих втрат за типом майна, % від загальної суми
Житлові будівлі	55,9	37,1%
Інфраструктура	36,6	24,3%
Активи підприємств, промисловість	11,4	7,5%
Освіта	9,7	6,5%
АПК та земельні ресурси	8,7	5,8%
Енергетика	8,8	5,8%
Лісовий фонд	4,5	3,0%
Транспортні засоби	3,1	2,1%
Охорона здоров'я	2,8	1,8%
ЖКГ	2,7	1,8%
Торгівля	2,6	1,8%
Культура, туризм, спорт	2,4	1,6%
Адміністративні будівлі	0,5	0,4%
Цифрова інфраструктура	0,5	0,3%
Соціальна сфера	0,2	0,1%
Фінансовий сектор	0,04	0,01%
Разом:	150,5	100%

Таблиця 2

**Загальне оцінювання непрямих збитків інфраструктури станом
на червень 2023 року**

Тип майна	Оцінка непрямих втрат, 5 млрд	Доля непрямих втрат за сектором, % від загальної суми
Активи підприємств	51,5	19,4%
АПК та земельні ресурси	40,3	15,2%
Торгівля	33,9	12,7%
Енергетика	27,2	10,2%
Інфраструктура	23,2	8,7%
Житлові будівлі	16,4	6,2%
Культура, туризм, спорт	10,8	4,1%
Соціальна сфера	7,1	2,7%
Фінансовий сектор	4,3	1,6%
ЖКГ	3,5	1,3%
Охорона здоров'я	2,7	1,0%
Освіта	2,1	0,8%
Цифрова інфраструктура	1,4	0,5%
Транспортні засоби	0,3	0,1%
Адміністративні будівлі	0,040	0%
Разом:	224,6	
Розмінування	41	15,4%
Разом з потребами на розмінування:	265,6	100%

Війна принесла нові виклики, від яких потерпають усі типи підприємств, зокрема, руйнування інфраструктури, зниження попиту на товари та послуги, брак фінансування оборотного капіталу та логістичні проблеми, і призвела до дестабілізації всіх ланок економічної системи. Для відновлення нашої країни знадобиться багато часу [3]. Тож попереду нас чекає не лише боротьба за перемогу, а й важкий шлях відбудови, відновлення, модернізації та інтеграції, розвиток підприємництва.

У грудні 2023 р. з'явилося державні планувальні документи стратегічного характеру – Проєкт оновленої Державної стратегії регіонального розвитку-2027 та Національна стратегія доходів і Дорожня карта реформування управління публічними інвестиціями.

З метою створення умов для відновлення втраченого та просування вперед шляхом реалізації розпочатих в мирні часи реформ важливо спиратися на міжнародну коаліцію з підтримки України, розвиток підприємств із додатковою вартістю, створення додаткових робочих місць тощо. Крім того, Україна потребує підвищення рівня фінансової грамотності населення, що також сприятиме економічному піднесенню та розбудові нашої держави у післявоєнний період. Адже високий рівень фінансової культури суспільства та розвиток підприємництва є невід'ємними складниками розвитку країни, її фінансової стабільності.

Бухгалтерський облік був і залишається ключовою складовою фінансового управління як в Україні, так і в світі. Теорії та концепції бухгалтерського обліку постійно змінюються та адаптуються до нових умов. З розвитком глобальної економіки важливу роль відіграє міжнародне співробітництво в галузі бухгалтерського обліку. Обмін досвідом та впровадження єдиної системи стандартів дає можливість підприємствам у різних країнах працювати за єдиними правилами. Таке співробітництво на світовому рівні та впровадження новітніх технологій сприяють розвитку цієї важливої галузі, забезпечуючи якісну та об'єктивну фінансову інформацію для управлінських рішень та інвесторів і водночас ставить перед бухгалтерською професією низку важливих викликів у майбутньому.

В умовах повномасштабної війни саме на бухгалтерів і фахівців фінансистів покладається важлива місія з оцінювання збитків, завданих українській інфраструктурі та економіці.

У післявоєнний час важлива роль у відновленні економіки країни відводиться професійним бухгалтерам, оскільки вони не лише забезпечують фінансову стабільність підприємств, а й сприяють залученню інвестицій та підвищенню прозорості у фінансових операціях (рис.1).

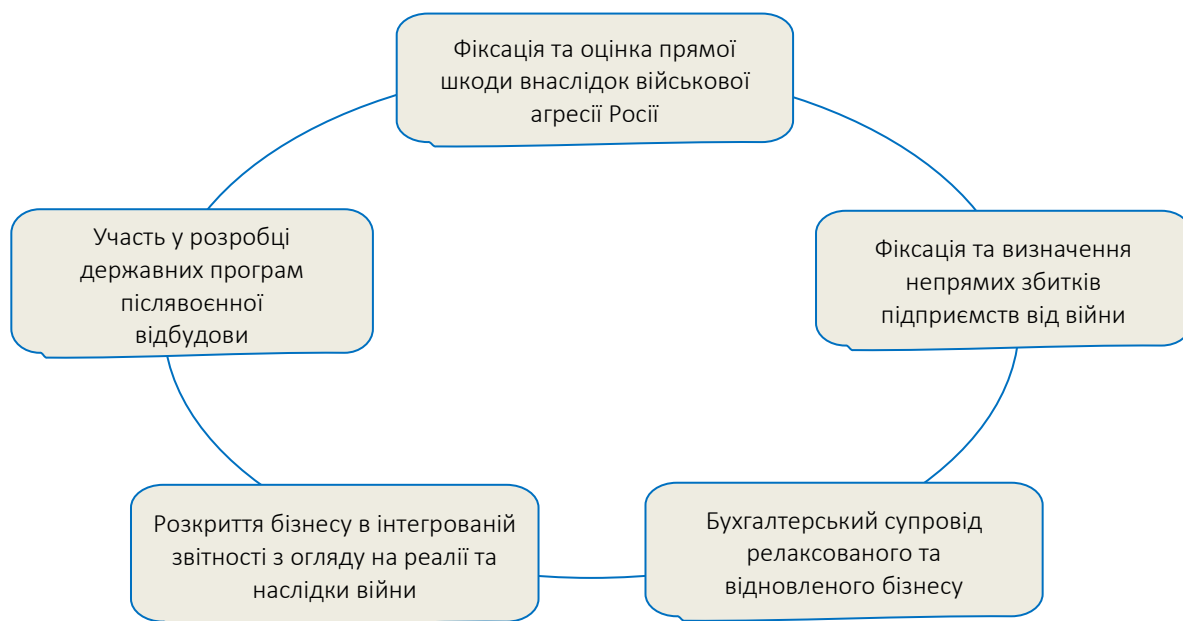

Рис.1. Роль бухгалтерів у післявоєнному відновленні України

Функції бухгалтерів у виконанні завдань післявоєнного відновлення України:

- бухгалтери відповідають за контроль над фінансами підприємств та організацій, що є ключовим аспектом відновлення економіки після війни, забезпечують правильний облік і контроль за фінансовими ресурсами для запобігання фінансовим злочинам та забезпечення стабільності;
- бухгалтери ведуть податкову звітність, що є необхідним для правильного збирання податків та функціонування бюджетної системи країни, а це допомагає уряду забезпечити необхідні фінансові ресурси для відновлення економіки та соціальних програм;
- бухгалтери проводять фінансовий аналіз підприємств та організацій для виявлення проблемних сфер та розроблення стратегії щодо виходу з кризових ситуацій;
- бухгалтери забезпечують належну документацію і звітність, що є важливим для проведення аудиторської перевірки та забезпечення фінансової прозорості, а отже, сприяє покращенню інвестиційного клімату та залученню нових інвесторів [4].

Висновки. Роль професійних бухгалтерів у повоєнному відновленні України є ключовою і беззаперечною. Забезпечення фінансового контролю, податкового обліку, фінансового аналізу та фінансової прозорості допоможе стабілізувати економіку країни, зібрати необхідні фінансові ресурси для її відновлення й розвитку, а також залучити нових інвесторів. Професійний бухгалтер виконуватиме завдання, які додаватимуть вартість компанії, такі як консультування й планування, що потребують інтуїції, критичного мислення та вміння швидко адаптуватися до змін у мінливих внутрішніх бізнес-процесах та зовнішньому середовищі функціонування підприємства.

Список використаних джерел:

1. Звіт про прямі збитки інфраструктури та непрямі втрати економіки від руйнувань внаслідок військової агресії Росії проти України станом на червень 2023 року. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2023/09/June_Damages_UKR_-Report.pdf (дата звернення: 20.03.2024)
2. Міжнародний кодекс етики професійних бухгалтерів. URL: <https://mof.gov.ua/storage/files/2021%20IE> (дата звернення: 20.03.2024).
3. Сахарнацька Л., Жук А. Особливості фінансової звітності підприємств в умовах воєнного стану в Україні. *Облік, аналіз, аудит, оподаткування та фінансовий моніторинг в умовах повоєнного відновлення України*. зб. матеріалів IX Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 8 груд. 2023 р. / КНЕУ імені Вадима Гетьмана. Київ, 2023. С. 62–63.

References:

1. Zvit pro priami zbytky infrastruktury ta nepriami vtraty ekonomiky vid ruinuван vnaslidok viiskovoi ahresii Rosii proty Ukrainy stanom na cherven 2023 roku. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2023/09/June_Damages_UKR_-Report.pdf (data zvernennia: 20.03.2024).
2. Mizhnarodnyi kodeks etyky profesiinykh bukhhalteriv. URL: <https://mof.gov.ua/storage/files/2021%20IE> (data zvernennia: 20.03.2024).
3. Sakharnatska L., Zhuk A. Osoblyvosti finansovoi zvitnosti pidpriemstv v umovakh voiennoho stanu v Ukraini. *Oblik, analiz, audyt, opodatkuвання ta finansovyi monitorynh v umovakh povoiennoho vidnovlennia Ukrainy*: zb. materialiv IX Mizhnar. nauk.-prakt. konf., m. Kyiv, 8 hrud. 2023 r. / KNEU imeni Vadyma Hetmana. Kyiv, 2023. S. 62–63.

СЕРЕДА Христина¹⁴

Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського
НАПН України, м. Київ, Україна

ORCID: [0000-0002-4510-7173](https://orcid.org/0000-0002-4510-7173)

E-mail: seredak83@gmail.com

ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ МЕНЕДЖМЕНТУ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У КОНТЕКСТІ ТРАНСДИСЦИПЛІНАРНОСТІ

Розглянуто загальні засади менеджменту наукових досліджень. Окреслено можливі шляхи підвищення їх якості з використанням трансдисциплінарного підходу в управлінні дослідницьким процесом.

Ключові слова: менеджмент наукових досліджень, якість менеджменту, трансдисциплінарний підхід.

General Principles of Improving of the Quality of Research and Development Management in the Context of Transdisciplinarity. The general principles of scientific research management are considered. Possible ways to improve their quality using a transdisciplinary approach to managing the research process are outlined.

Keywords: Research Management, Management Quality, Transdisciplinary Approach.

Вступ. За сучасних умов глобалізаційних та цивілізаційних викликів, що постали перед наукою та освітою, стрімко зростає потреба у підвищенні ефективності організації наукових досліджень та їх якісного менеджменту. Особливо

¹⁴ ©СЕРЕДА Христина (SEREDA Khrystyna)